

men at jeg udtryffeligt har reserveret, at jeg finder, at det, der fra Kirkeministerens Side er gjort, er indenfor den rette Grændse og kan være meget smukt — det troer jeg udtryffeligt at have udtalt — men dernæst har jeg ikke med et eneste Ord talt om Forholdet til Landemoderne; men jeg er meget villig til at tilstaae, at hvis ikke dette Moment var kommet til, som ikke jeg men den sidste ærede Taler har berørt, saa var det ikke faldet mig ind at reise Spørgsmaalet ved denne Leilighed. Naturligviis var jeg fuldkommen belavet paa, at det vilde blive foreholdt mig, at Sagen nu er gaaet to Gange igjennem; men hvad Betydning Enhver maatte ville tillægge denne Omstændighed, bliver jo hans egen Sag. Man kan jo ikke udtale Noget, før man kommer i Tanke derom, og det er jo heller ikke ønskeligt, at Folk skulle tale om Noget, før de have tænkt derover. Jeg har nu ikke tænkt tidligere derover, men er det rigtigt, hvad jeg har talt derom, saa har jeg i alt Fald den Trost, at jeg er den Første, der i denne Forsamling har tænkt derover, og at, naar det er kommet noget sildigere, end det burde, saa er det dog ikke kommet for sildigt til at komme frem her. Men jeg vil ganske ærligt tilstaae, at jeg maaskee ikke var kommen i Tanke derom, men godtroende, fordi vi have saa mange og alvorlige Love at beskæftige os med, havde ladet dette lille Lovforslag paa tre Linier gaae igjennem og givet det min Stemme ligesaa godt tredje Gang, som første og anden Gang, eller rettere sagt første Gang, thi den anden Gang gif det mig ubemærket forbi, hvis jeg ikke, ved hvad der er foresaldet ved Landemoderne, ikke blot var kommen til noie at tænke over dette Forhold, navnlig med den specielle Forpligtelse, som Thinget har paalaagt mig ved at sætte

mig ind i et Udvalg, som har at afgive Betænkning over de derhen hørende Forhold, — men tillige var kommen til at see det Princip, der ligger til Grund for, hvad der her foreligger, og uden at gaae ind i den Discussion, som vil foreligge om et Par Dage, skal jeg dog udbede mig Tilladelse til at gjøre opmærksom paa den store Lighed imellem denne og hiin Sag; thi hvorfor Forholdet let oversees i denne Lov, er netop, fordi Dimensionerne ere saa overmaade smaa; men det, hvorved jeg har faaet Die derpaa, er, at i den anden Sag Dimensionerne ere meget større. Nu skal jeg aldrig falde paa at nægte, at Landemoderne ere lovligt bestaaende Institutioner. Der er Love, der stige af hvem de bestaae, nemlig af Bispen og Provsterne; der er Love, der stige, hvad de have at gjøre, nemlig visse economiske Smaasforretninger og smaa judicielle Afgjørelser; men de Landemoder, som vi nu i et Aar have seet i Virksomhed, altsaa Bisperne og Provsterne med en uordnet Deeltagelse af de Geistlige, som have Lyst til paa den eller den Dag at reise hen til det Sted og deeltage i at konstituere en deliberativ Forsamling, have ingen Lovhjemmel i Statens eller Kirkens Love; de have ingen anden Hjemmel end den, Menighedsraadene have, nemlig et ministerielt Circulaire. Her skal jeg ligesaa lidt benægte, at Kirke- og Underviisningsministeren er i sin gode Ret til at spørge, saalænge han ikke gjør Andet end at spørge, hvem han vil; men jeg vil dog stige, at der allerede foreligger fuldt Bevist for, hvor farlig den Leg kan blive, naar man seer hen til, med hvilken Graadighed — jeg bruger netop dette Udtryk „Graadighed“ — Geistligheden har grebet disse Circulaire-Landemoder, som om de vare bestaaende lovlige Statsindretninger.